

УДК 519.8:65.

Ю.В. Арбузова,
аспірант,
Херсонський
політехнічний
коледж Одеського
національного
політехнічного
університету
e-mail:
aab_3981@mail.ru

В.Д. Яковенко,
к.т.н, доцент,
Херсонський
політехнічний
коледж Одеського
національного
політехнічного
університету
e-mail: vyak@mail.ru

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ю.В. Арбузова, В.Д. Яковенко.
Управління проектами в туристичній діяльності Херсонської області. У статті проведено дослідження діяльності існуючих проектів сільського зеленого туризму в Херсонській області, визначено перспективні напрямки створення та управління туристичними проектами в регіоні.

Y.V. Arbutova, V.D. Yakovenko.
Management projects in tourism in Kherson region. The article deals with the rural green tourism projects in the Kherson region. The management projects are analysed. The conclusions as for innovative rural green tourism development in the Kherson region are made.

Вступ. Сільський (зелений) туризм або агротуризм є одним з видів екологічного туризму, який останнім часом набуває поширення і продовжує активно розвиватися в багатьох європейських країнах.

Не є винятком і Україна. Характерно, що в розвинених країнах світу такий вид відпочинку користується попитом не лише у людей середнього достатку, а й у заможної частини населення. Адже агротуризм дає можливість міським жителям відпочити в сільській місцевості на природі, позбутися стресів, відвідати місцеві пам'ятки, ознайомитися з побутом сучасних сільських мешканців та народними традиціями, які вони зберігають, а за бажанням — взяти участь у сільськогосподарських роботах.

Сільський туризм — чи не найсучасніший і актуальніший напрям в туристичному бізнесі, який пропонує туристам відвідини і перебування в сільській місцевості з метою відпочинку, у тому числі і з метою участі в сільськогосподарській праці, занурення в традиційний сільський побут і культуру. Розвиток сільського туризму дозволяє сформувати комплексний туристичний продукт, який сприяє стійкому розвитку сільських територій: збільшенню доходів місцевого населення, створенню робочих місць, підтримці традицій, народних промислів і ремесел, збереженню екології.

Вагомий внесок у теорію дослідження сфери туризму та управління підприємствами в туризмі зробили такі українські вчені, теоретики і практики, як: А. Гайдук, Г. Михайліченко, В. Кравців, Б. Петровський, Т. Сокол та інші.

Проблеми управління туристичними проектами висвітлені у працях закордонних вчених: Дж. Кейзера, Т. Худоби, Ч. Вітковського, Г. Голембського, Є. Альткорна [1].

Кожен із вищеназваних дослідників туристичної індустрії вивчає певні конкретні аспекти туристичного бізнесу, ізольовано від інших.

Актуальність теми дослідження. Необхідність ефективного управління туристичними проектами є надзвичайно актуальним питанням і потребує ретельного вивчення.

Сучасний туристичний бізнес не допускає довготривалих зволікань, а примхливі споживачі туристичних послуг вибирають те, що краще і дешевше вже зараз.

Матеріали дослідження. Одним із пріоритетних напрямків розвитку Південного регіону є розвиток туристичної галузі. Херсонська область є дуже привабливою для розвитку саме сільського зеленого туризму.

Кожного року цей вид туристичної діяльності все більш розповсюджується як серед сільського населення, яке надає послуги гостинності, так і серед міського населення, яке з задоволенням використовує таку гостинність.

Кожен із нас має досвід прийому гостей. Але цього не достатньо для створення конкурентної пропозиції на ринку послуг, який має назву «сільський зелений туризм».

Зелений туризм — це відпочинок в приватних господарствах в сільській місцевості, цікавій туристичними об'єктами, де на людину сприятливо впливає комплекс чинників: оздоровчий, естетичний, пізнавальний.

«Зелений туризм» є гідною відповіддю на потреби урбанізованої Європи щодо необхідності відновлення фізичних, психічних, емоційних та інтелектуальних сил населення в умовах сільського способу життя.

Українське село найближчими роками спроможне створити систему туристичних послуг світового рівня, не втрачаючи при цьому своєї самобутності та розмаїття національних культур [2].

На даний час розвиток зеленого туризму в нашій країні знаходиться під управлінням організації «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні». На Херсонщині також багато уваги приділяється саме цьому напрямку туристичної діяльності.

Сільський зелений туризм – це специфічна форма відпочинку в селі з використанням природного, матеріального та культурного потенціалу даної місцевості. При цьому проживання, харчування та обслуговування туристів забезпечує сільська родина.

Українське село має багаті рекреаційні ресурси, що належним чином досі ще не використовувалися.

Найціннішим туристичним ресурсом села є мальовнича українська природа, дефіцит спілкування з якою переживає більшість мешканців міст.

Зелений туризм у різних регіонах України дозволяє використовувати різні фактори лікувального впливу природи: ландшафто-терапевтичний, клімато-терапевтичний, бальнеологічний тощо.

На наш погляд, Херсонщина має багатий пізнавальний потенціал, пов'язаний з історико-етнографічною спадщиною, сільською культурою та побутом, маловідомими для міського жителя видами професійно-трудової діяльності та народними промислами.

Мешканець великого українського міста сприймає сільський побут, культуру села як захоплюючу екзотику, особливо якщо це села гуцульські, молдовські, болгарські, грецькі тощо. Ще більшою екзотикою це видається іноземному туристові.

На думку голови Обласної державної адміністрації Миколи Костяка, наш регіон — унікальний. Не лише тому, що розкинувся на узбережжі двох морів, має найбільшу в Європі пустелю - Олешківські піски - і славиться на весь світ біосферним заповідником «Асканія-Нова». З кожним днем все більше людей з великих міст нашої країни та з-за кордону мріє ...босоніж ступити на вкриту росами херсонську землю, порибалити на наших річках, скуштувати справжнього меду, щойно зібраного на пасіці, натурального молока або просто зірвати з дерева екологічно чисте яблуко. Усе це включає в себе поняття зеленого (сільського) туризму.

Ми погоджуємося з його думкою. Сьогодні нам є що показати. Херсонщина дуже приваблива, і ця привабливість зростає з кожним днем. І сьогодні є люди, які зробили перші кроки у розвитку сільського туризму в нашій області. Це проект «Зелені хутори Таврії» — один з наймасштабніших та найбільш успішних проектів сільського туризму на Херсонщині.

Він об'єднує в єдиний комплекс відпочинку 45 острівних хуторів, розташованих на території Великокардашинської сільради Голопристанського району. Власник «Зелених хуторів» Олександр Долинко зі своєю родиною поставили за мету закохати у наш щедрий і родючий край кожного туриста. Кількість гостей «Зелених хуторів Таврії» зростає з кожним днем і це якнайбільше спонукає господарів до розвитку своєї справи. [3]

Територія Голопристанського району має значні природні, кліматичні та рекреаційні ресурси для розвитку «зеленого» туризму.

Майже 40% території – це зони відпочинку, водні ландшафти, придніпровські зелені зони з екологічно чистими ріками, де збережені національні традиції, фольклор та архітектурні пам'ятки.

На нашу думку, на Херсонщині необхідно активізувати проектну діяльність з метою залучення додаткових ресурсів для розвитку нових проектів туристичного напрямку, координації заходів рад усіх рівнів та виконавчої влади, поглиблення партнерських відносин.

Для реалізації конкурентоспроможного проекту в сільській місцевості, що буде актуальним та привабливим на ринку туристичних послуг, необ-

хідно розробити програму, що забезпечить якісну взаємодію між всіма об'єктами та суб'єктами, що братимуть участь у наданні туристичних послуг у сільській місцевості.

Для успішної реалізації будь-якого туристичного проекту необхідна інформаційна підтримка. Для того, щоб про проект дізналися не лише в області, а й за її межами повинна поступити достовірна інформація. І не просто інформація, прочитавши та побачивши її, людина повинна прийняти рішення, що саме до нас, на Херсонщину, він повинен поїхати у найближчу відпустку.

Щоб прийняти таке рішення, він повинен побачити в наданій інформації те, що йому потрібно. Тому для пропаганди нашого сільського туризму ми повинні забезпечити наступні функції:

1. Створити інформаційний простір, доступний нашим потенційним клієнтам з інших регіонів України та зарубіжжя.

2. Сформувати привабливий імідж кожного населеного пункту, кожної садиби або міні-готелю, що беруть участь в даному процесі. При достатній кількості таких пропозицій кожна людина, якого б фаху вона не була (вченим, підприємцем, журналістом, мисливцем або просто людиною, яка втомила від міського смогу і хоче подихати свіжим повітрям), знайде свій інтерес і обов'язково приїде.

На нашу думку, проект розвитку та просунення інформаційного порталу, що покликаний збільшити туристичний потік у сільську місцевість повинен бути представлений наступними розділами:

1. «Місця відпочинку» (обласний каталог гостьових домів і інших об'єктів для відпочинку у сільській місцевості).

2. «Тури та маршрути» (підбір турів, маршрутів, екскурсій, що надаються як туроператорами, так і всіма бажаними).

3. «Робота на селі» (робота для сільських мешканців).

4. «Сільський ярмарок» (продаж продукції та послуг, що надаються сільськими мешканцями).

5. «Нерухомість» (будинки, ділянки та комерційна нерухомість у селі).

6. «Календар подій» (сільські свята та значні події).

7. «Цікаві місця» (пам'ятки Херсонщини).

8. «Сільські новини» (підбір новин за темами сільського туризму, публікації журналістів, інтерв'ю).

9. «Форум» (відкритий для всіх користувачів)

Даний портал орієнтований на широке коло користувачів:

1. Бажаючих працювати, відпочивати, жити в сільській місцевості.

2. Виробників та споживачів продукції та послуг, що надають сільські мешканці.

3. Власників гостьових будинків.

4. Туристичні кампанії.
5. Обласні комітети з туризму.
6. Туристичні інформаційні центри.
7. Місцеві центри зайнятості.
8. Районні управління з туризму.
9. Агентства нерухомості.
10. Кадрові агентства.

Ми пропонуємо об'єднати всіх, хто має відношення до сільського туризму, в єдиний інформаційний простір.

Мета проекту – підняти престиж сільської місцевості не лише в плані туризму, але і як місця для постійного мешкання, зробити відпочинок на селі прибутковою справою, залучити до нього селян, яких не залучає фермерство, і дати городянам альтернативу відпочинку на заморських курортах, можливість познайомитися з пам'ятками тієї або іншої місцевості і народними традиціями.

Для успішної реалізації даного проекту необхідна участь в його формуванні всіх зацікавлених сторін, починаючи від адміністрацій районів і селищних рад і закінчуючи турфірмами, господарями гостьових будинків і просто людьми, які люблять свою область і бажають, щоб про красу їх землі дізналися й оцінили інші.

Очікувані результати від реалізації проекту мають бути наступними:

1. Збільшення притоку туристів.
2. Залучення інвестицій.
3. Зріст числа підприємств малого бізнесу у сільській місцевості.
4. Розвиток особистих підсобних господарств.
5. Скорочення міграції сільських мешканців до міста.
6. Створення додаткових робочих місць.
7. Зріст доходів та збільшення життєвого рівня сільських мешканців при відносно невеликих фінансових витратах.
8. Збільшення надходжень до місцевих бюджетів.
9. Поліпшення благоустрою садиб та сіл, розвиток інженерної та соціальної інфраструктури.
10. Збільшення реалізації продукції особистого та фермерського господарства.
11. Розвиток сфери послуг за рахунок розширення асортименту туристичних послуг.
12. Збереження місцевих пам'яток, звичаїв, народних промислів.

Одним з не менш важливих чинників успішного управління проектом в туристичній діяльності є реалізація програм підготовки та навчання місце-

вих жителів надавати якісні послуги, тому що багато залежить від того, який прийом вони нададуть туристам, кількість яких збільшується з кожним роком. З огляду на ці реалії, необхідно проводити навчання власників агроосель прийомам обслуговування та іноземним мовам.

Це найсуттєвіша проблема, яка стоїть нині на перешкоді виходу сільського зеленого туризму України на міжнародний ринок.

У цьому аспекті важливим є також налагодження тіснішої взаємовигідної співпраці з турфірмами, які можуть сприяти активізації руху іноземних туристів у села з метою короткотривалого відпочинку, ознайомлення з традиціями, участі у фестивалях і сільськогосподарських роботах. Але якщо власники агроосель, сільських громад не зроблять кроків на зустріч щодо облаштування житла, забезпечення його санітарно-гігієнічного стандарту, благоустрою села, впорядкування привабливих місць, то відпочинок на сільських територіях регіону не зрушиться з місця.

Розвиток сільського зеленого туризму дозволить вирішити багато найбільш проблем Херсонщини та сприятиме:

- а) підвищенню рівня зайнятості населення;
- б) зростанню доходів сільських жителів за рахунок надання послуг туристам і реалізації виготовлених продуктів харчування за прийнятними цінами;
- в) поліпшенню благоустрою сіл, місцевих доріг, інженерного облаштування окремих садиб;
- г) відродженню місцевих народних звичаїв, промислів, кулінарних традицій;
- д) збереженню і відновленню місцевої історико-архітектурної спадщини, українських садиб з млинами і тому подібне;
- е) розвитку малого підприємництва на селі.

У ринковій економіці надзвичайно важливу роль у розвитку національного туризму відіграють інвестиції. На сьогодні привабливими для інвестування є проекти, які є дохідними, але складність розрахунку ефективності зумовлюється тим, що у практичній організації агротуристичного бізнесу досить важко правильно оцінити всі аспекти діяльності як на етапі здійснення інвестицій, так і під час експлуатації інвестиційного проекту, точно спрогнозувати і домогтися високого ступеня достовірності інформації.

При плануванні сільського зеленого туризму особливу увагу належить звернути на фінансове планування, адже воно виступає основою ефективного функціонування.

Золоте правило менеджера туризму звучить так: "час — це гроші". Час відіграє ключову роль у тактичному плануванні конкретних ресурсів і етапів робіт зі створення сільського турпродукту.

Висновки. Отже, сільський зелений туризм, як вид господарської діяльності, сприяє диверсифікації економічної діяльності сільського населення, а ,отже, зменшує ступінь невизначеності та ризику на випадок несприятливої зміни кон'юнктури ринку продовольчої продукції, забезпечує додатковий дохід, створює нові робочі місця.

Окрім безпосередньої зайнятості господарів агроосель та агроготелів в обслуговуванні туристів, сільський туризм надає їм, а також іншим мешканцям села, можливість додаткового заробітку шляхом включення у надання супутніх послуг: проведення екскурсій, виготовлення та продаж сувенірів та предметів домашнього вжитку, перевезення туристів, організація їх харчування і т.п.

Таким чином, розробка науково обґрунтованої концепції управління туристичними проектами надасть можливість на якісно новій основі вирішувати проблеми залучення інвестиційних ресурсів, формування сучасної туристичної інфраструктури, покращення екологічної ситуації регіону.

Література

1. Миронов, Ю.Б. Молодь і ринок. – 2004. – №1 (7). – С.101-103. Особливості управління туристичними підприємствами спеціальної економічної зони
2. Валентина Смирнова «Акценти».- №39 (241).- 12.10.2011.- стр.2
3. Тетяна Підгородецька «Новий день».- №2 (4944).- 01.01.2011.- стр.18